

Det kunde være hensigtsmæssigt, om man kunde gøre en saadan Handel, men vilde man give Penge til Friskolen, naar man fik Kaldelsesparagraffen, saa var man ude over Princippet, saa havde man slaæet Princippet ihjel. Det var altsaa kun et Hensigtsmæssighedshensyn, og derfor siger jeg, at naar man vil se en Ydmygelse for Landstinget deri, saa er det meget daarlig begrundet, ligesom overhovedet det, at Landstinget i en saa stor og vigtig Sag som denne er kommen overens med Folkestinget ved velvillig Forhandling og passende Imødekommen, aldrig kan betragtes som nogen Ydmygelse for Landstinget. Det er netop i Forfatningens Aand og Mening og den eneste Vej, ad hvilken der kan naas Resultater. For øvrigt henholder jeg mig til den meget ærede Ordfører, som har paavist Betydningen af de Indrømmelser, der ere gjorte fra anden Side, og de ere vistnok saaledes, at det er fuldstændig stemmende med dette Tings Stilling at vedtage Lovforslaget. — Jeg vil slutte denne Del af mine Bemærkninger med at rette en Tak til den meget ærede Ordfører, om hvem jeg ved, at han har et stort Syn paa Folkeskolens Udvikling, og som har arbejdet overordentlig meget for at faa et langt større Fremskridt end det, der kunde naas. Jeg kan ikke andet end takke ham for, at han har givet sin vægtige Stemme til, saa at der nu er Udsigt til at naa det Resultat, som foreligger, eller som kan forventes, og som han selv har kaldt et Fremskridt, om det end ikke fuldt tilfredsstiller ham, en Betragtning, der vistnok deles af de fleste af os, der staa paa den Side, som ønsker, at Forslaget fremmes.

Til Slutning skal jeg ganske kort udtale, hvad jeg mener, der vil være vundet ved denne Lov. Der er først vundet det med Hensyn til Folkeoplysningen og Folkeundervisningen, som med Nødvendighed følger af, at der kommer flere Skoler og flere Lærere. Det vilde selvfølgelig, mener jeg, være hensigtsmæssigt, om man kunde komme videre, men dette er allerede et Skridt fremad, og det øvrige kommer nok med Tiden. Det er allerede fremhævet, hvori Fremskridtene i øvrigt bestaa. Naar der endelig er sagt, at denne Lov var afskrækkende, fordi den vil medføre ny, store og urimelige Byrder for Kommunerne, saa tror jeg ikke, at denne Betragtning bør blive ved at gaa og gælde, thi den er ikke rigtig. Lad os se, hvorledes Stillingen er. Udviklingen er baseret paa Loven af 1814, og denne Lov lægger i Administrationens

Hænder en meget betydelig Magt, saa det er ganske afhængigt af Ministeriet, om og hvor længe man skal blive ved at oprette de mange smaa Sulteembeder, som man opretter i Landet, og det kan heller ikke være Meningen, at Kommunerne skulle staa i den Tro, at de skulle lade det hele stagnere, saa at de ikke af eget Initiativ skulle gaa til Forbedringer og Udvidelse af Skolevæsenet i Kommunerne. Men naar vi blive staaende paa den gamle Lovs Grundlag, skulle de betale det hele, medens de nu faa en meget væsentlig og værdifuld Støtte fra Statskassens Side. Endelig tror jeg, man tør sige, at ved denne Lov er det Princip slaæet fast, som er rigtigt, nemlig, at Staten skal tage en betydelig Andel i Udgifterne ved Folkeskolen, og naar der i Tidens Løb paa Grund af Pengeforholdenes Forandring eller paa anden Maade bliver Spørgsmaal om endnu flere Penge til Skolen, skulde jeg tro, at det hermed var slaæet fast, at det er Staten, der i Fremtiden kommer til at bære de forøgede Udgifter. Jeg er ikke i Stand til at se andet, end at det er ganske urigtigt, naar man vil paastaa, at denne Lov i det hele og store er byrdefuld for Kommunerne. Jeg mener tværtimod, den er lige det modsatte. Endelig kommer dertil, at hvis denne Lov skulde paalægge en eller anden Kommune nogen Byrde, er det dog ogsaa selve Kommunens Beboere og deres Børn, der skulle have Fordelen af den forbedrede Skole og den forbedrede Undervisning.

Med Hensyn til Kaldelsesmaaden skal jeg ikke komme ind paa Enkeltheder, men kun udtale som min bestemte Overbevisning, efter det Kendskab, jeg har til Lærerne paa Landet og i Købstæderne, at der paa Grundlag af denne Kaldelsesmaade vil udvikle sig noget overordentlig sundt og godt, hvormed baade Kommunen og de kaldende Myndigheder kunne være tjente, og jeg tror, det meget hurtigt vil udvikle sig saaledes, at Kommunerne som Regel ville faa den Lærer, de ønske, navnlig fordi deres Ret nu er begrænset i Overensstemmelse med § 17, saa at der er sat ligelige Betingelser for Indstillinger til Første- og Enelærereembederne paa Landet og Embederne i Købstæderne.

For øvrigt skal jeg med Hensyn til Kommunernes Stilling endnu gøre den Bemærkning, som jeg ikke anser for uvæsentlig, at naar man vil se paa Lovens § 10, tror jeg, at der er saa særdeles mange Maader, hvorpaa en Kommune vil kunne hjælpe sig ud over de Forlegheder, den